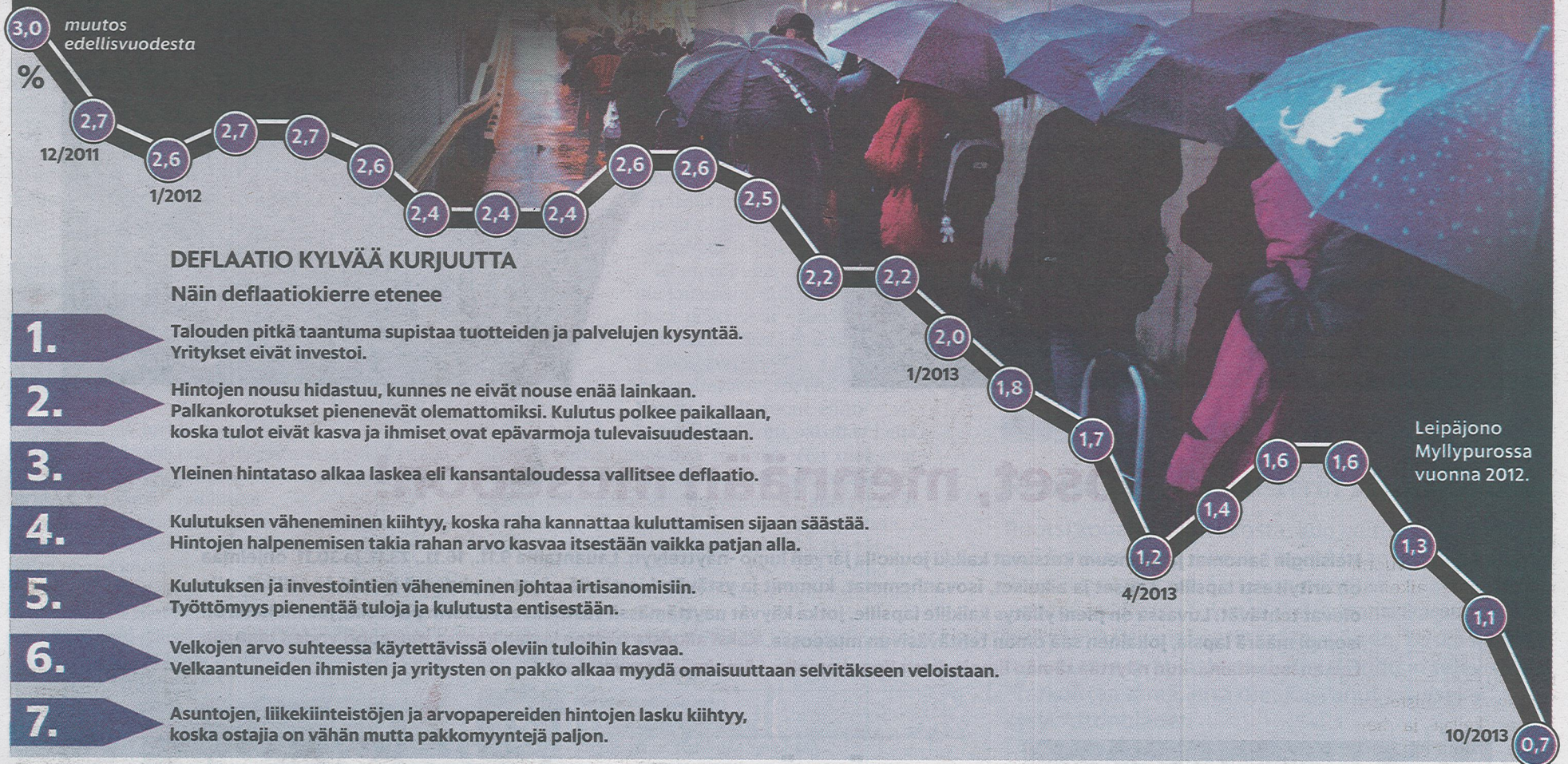

TALOUS

Hintojen nousuvauhti on hidastunut

Kuluttajahintojen vuosimuutos euroalueella

DEFLAATIO KYLVÄÄ KURJUUTTA

Näin deflaatiokierre etenee

1. Talouden pitkä taantuma supistaa tuotteiden ja palvelujen kysyntää. Yritykset eivät investoi.
2. Hintojen nousu hidastuu, kunnes ne eivät nouse enää lainkaan. Palkankorotukset pienenevät olemattomiksi. Kulutus polkee paikallaan, koska tulot eivät kasva ja ihmiset ovat epävarmoja tulevaisuudestaan.
3. Yleinen hintataso alkaa laskea eli kansantaloudessa vallitsee deflaatio.
4. Kulutuksen väheneminen kiihtyy, koska raha kannattaa kuluttamisen sijaan säästää. Hintojen halpenemisen takia rahan arvo kasvaa itsestään vaikka patjan alla.
5. Kulutuksen ja investointien väheneminen johtaa irtisanomisiin. Työttömyys pienentää tuloja ja kulutusta entisestään.
6. Velkojen arvo suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin kasvaa. Velkaantuneiden ihmisten ja yritysten on pakko alkaa myydä omaisuuttaan selvittääkseen veloistaan.
7. Asuntojen, liikekiinteistöjen ja arvopapereiden hintojen lasku kiihtyy, koska ostajia on vähän mutta pakkomyyntejä paljon.

Koonnut: ANNI LASSILA HS, kuva: MARKUS JOKELA HS, grafiikka: MAIJA ORAVA HS, lähde: Eurostat

Deflaatiosta pääsee vain vaivoin

Nordean Kangasharju: Lyhyt hintojen lasku ei ole vaarallista, kunhan siihen ei juututa

Eikö jokainen toivo, että takin saisi kaupasta halvemmalla? Silti hintojen laskusta eli deflaatiosta puhutaan kuin paholaisesta. Lyhytaikainen deflaatio voi olla hyvä renki, mutta valloilleen sitä ei saa päästää.

Anni Lassila HS

"EKP pelästy deflaatiota", huutaa talouslehden otsikko.

"Deflaatio uhkaa, ellei EKP toimi", kirjoittaa toinen.

Mitä pahaa deflaatiossa eli hintojen laskussa muka on? Yleensä taivastellaan, kuinka ruoka kallistuu. Eikö olisi vain hyvä, jos se vähän halpenisi?

"Yksittäisessä tuotteessa hintojen lasku on tietysti iloinen asia. Mutta jos hinnat kokonaisuudessaan laskevat, puhutaan deflaatiosta, ja taloushistoria on osoittanut, että se on hyvin hankala tilanne", sanoo Pellervon taloustutkimuksen toimitusjohtaja Pasi Holm.

Siis maidon halpenemisella ei ole ongelma. Jos sen sijaan asuntojen ja palveluiden hinnat laskevat pitkään, palkatkin piene-

nevät, ja koko kansantalous alkaa uskoa hintojen halpenemisen jatkuvan.

Silloin talous on deflaatiossa – ja pulassa.

DEFLAATIO on yleensä seurausta pitkästä taantumasta. Ihmiset eivät kuluta eivätkä yritykset investoi. Kun tavaroille ja palveluille ei ole kysyntää, hinnat vähitellen halpenevat.

Jos hintojen halpeneminen jatkuu jonkin aikaa, kuluttaminen alkaa tuntua entistä turhemmalta. Samalla rahallahan saisi vähän ajan kuluttua ostettua enemmän.

Kun kauppa ei käy, ei tavaroita kannata valmistaa. Ennen pitkää yritykset alkavat vähentää väkeä ja työttömyys kasvaa.

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ylijohtajan Juhana Vartiainen mukaan deflaation synnyssä olennaista on myös palkkojen ja hintojen suhde. Palkankorotuksilla varaudutaan yleensä tulevaan hintojen nousuun. Jos sitä ei tule, yritykset voivat alkaa irtisanoa kalliiksi kokemian työntekijöitä.

ASUNTOVELKAISELLE deflaatio on erityisen ikävää, koska velkojen määrä suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin ja hintoihin kasvaa.

Jos kovin moni yrittää päästä veloistaan myymällä asuntoja, niiden hinnat laskevat, eikä asunnon kauppahinta enää riitä velan maksuun.

Ekonomistien mielestä Euroopassa keskimäärin ei juuri nyt ole vakavaa deflaation vaaraa, vaikka inflaatio on painunut lähelle nollaa. Kreikassa ja Irlannissa palkat ja hinnat ovat laskeutuneet selvästi.

NORDEAN tutkimusjohtajan Aki Kangasharjun mukaan lyhytkestoinen hintojen lasku voi olla hyväksi. Se parantaa kilpailukykyä, minkä voi toivoa sysäävän talouden kasvuun.

Ongelmia tulee, jos talouden rakenteita ei uudisteta, ja kasvu sekä hinnat jämähtävät pitkäksi aikaa nolliin kuin Japanissa.

"Koko euroalueellakin voi olla riski ajautua deflaatioon, jos poliittinen paine rakenteellisiin uu-

distuksiin häviää akuutin kriisin väistytyä", Kangasharju sanoo.

DEFLAATIOSTA irtautuminen voi olla vaikeaa. Kulutukseen ja investointeihin pannaan yleensä vauhtia laskemalla korkoja. Sitä mahdollisuutta ei ole, jos keskuspankin korko on jo nollassa. Euroopan keskuspankki (EKP) laski ohjauksensa juuri 0,25 prosenttiin.

"Taloushistoria on osoittanut, että deflaatio on hyvin hankala tilanne."

Pasi Holm

Jos hinnat halpenevat, pankilla olisi vähän keinoja puuttua tilanteeseen.

Kaiken lisäksi deflaatio nostaa todellista korkotasoa, mikä hidastaa kulutusta ja investointeja entisestään.

"Deflaation oloissa käy niin, että reaalkorko nousee. Jos korot ovat nollassa ja hinnat laskevat kaksi prosenttia, niin reaalkorko

on kaksi", Vartiainen sanoo.

Yhdysvalloissa keskuspankki on torjunut deflaatiota lisäämällä liikkeellä olevan rahan määrää ostamalla monenlaisia arvopapereita.

"Suurin piirtein mummon vanhaa leivänpaahdinta myöten", Vartiainen sanoo.

Japanissa kahden vuosikymmenen deflaatiokierre on tänä vuonna katkaistu samalla reseptillä. Keskuspankki on ostanut valtion velkakirjoja, ja lainaamalla varoilla valtio on elvyttänyt taloutta.

EKP:lle tämä ei olisi sen sääntöjen mukaan mahdollista.

"Siellä on silti harmaata aluetta, jonka puitteissa tällaisia epätyypillisiä keinoja voidaan toteuttaa. Uskon, että keinovalikoima tarvittaessa joustaa", Pasi Holm sanoo.

Vartiainen mukaan tehokas ase deflaatiota vastaan on myös ammattiliittojen vahva kyky torjua palkkojen pienentyminen.

"Paras, mitä voisi tapahtua olisi, että Saksan työläiset taistelisivat itselleen neljän prosentin palkankorotukset."